

Naypyidaw, th đô « ma » c a gi i quân s Mi n Đi n

*Chùa Uppatasanti t i Naypyitaw th đô m i c a Mi n Đi n, m t phiên b n c a chùa vàng Shwedagon ở Rangoon.
REUTERS/Damir Sagolj*

T i Naypyidaw, ng i ta có th nhìn th y nh ng đ i l r ng l n nh là các đ ng bằng trong sân bay, nh ng l i r t v ng v .

Đây đó, nhi u công trình m c lên nh n m, đ c tô đi m b i các m t ti n hào nhoáng c a các khách s n h ng sang và ánh đèn l p lánh c a các siêu th l n. Ng i b hành duy nh t l i là nh ng ng i quét đ ng.

Nh t báo Le Monde s ra hôm nay có bài vi t đ c bi t quan tâm đ n Mi n Đi n, qua bài phóng s « Naypyidaw, th đô « ma » c a gi i quân s Mi n Đi n ».

Le Monde viết, thủ đô mới của Mi n Đi n bu c ng i ta phải nghĩ đến câu châm ngôn của Blaise Pascal về hình dáng của vũ trụ : Naypyidaw giống như là một « qu c u b t t n » có « tâm » khắp mọi nơi, và chu vi thì h không ».

Th m chí, ta có thể l p lu n ng c i là, thành phố cũng có thể là một th gi i có tâm h không và chu vi thì khắp mọi nơi.

T i Naypyidaw, ng i ta có thể nhìn thấy nh ng đ i l r ng l n nh là các đ ng bằng trong sân bay, nh ng l i r t v ng v . Đây đó, nhi u công trình m c lên nh n m, đ c tô đi m b i các m t ti n hào nhoáng c a các khách s n h ng sang và ánh đèn l p lánh c a các siêu th l n.

Ng i b hành duy nh t i là nh ng ng i quét đ ng. Trong ngày l Giáng sinh, khi nh ng ngôi sao trên cây thông Noel nh p nháy ánh đèn nh ng l i không có ng i ng m, đ i c n m a mù m t và l nh l o, đ l i c m giác nh đi l c vào m t v ng qu c không ng i.

Le Monde cho biết, thủ đô mới này có di n tích 8000 km², đ c phân chia thành 5 qu n tùy theo các ch c năng đ c tr ng : « khu khách s n », « khu quân s », « khu hành chính » ch ng h n nh khu v c dành cho các b v.v... Ngh i vi n Mi n Đi n t a l c trong khu hành chính. M t khu ph c h p t p trung c hai tòa Th ng vi n và H vi n.

Naypyidaw theo ti ng Mi n Đi n có nghĩa là « ngai vàng c a các vì vua ». Cách đây 7 năm, chính xác là vào ngày 6 tháng 11 năm 2005, lúc 6 gi 37 phút, gi hoàng đ o theo tính toán c a các nhà chiêm tinh, chính quy n quân phi t đã khai mào chi n đ ch di đ i c quan hành chính sang m t n i b t đ nh cách th đô cũ Rangun 320 km v phía B c.

Theo c tính c a m t chuyên gia kinh t , chi phí đ xây đ ng thành phố m i t n kho ng 3 hay 4 t đô-la.

Chính c u đ c tài Tan Shwe đã đ a ra ý t ng xây đ ng thành phố m i này. Le Monde cho biết, hi n ông này đang ngh h u « an nhàn » đầu đó t i m t n i bí n c a thành phố « ngai vàng » ch a hoàn thành.

Le Monde gi i thích chính quy n quân s đ i l t dân s đã cho xây đ ng thủ đô mới là vì h

muốn tránh xa phe nọ i dọ y tởi Rangun, nọ i di n ra nhi u cu c bi u tình r m r , nh t là v bi u tình vào năm 1998 đã b chìm trong bi n máu b i nh ng ng i lính Mi n Đi n hung hãn.

M t khác, vì c di d i th đô hành chính còn mang tính chi n l c : di d i đ n m t n i an toàn cho m t quy n l c quân s v n luôn ám nh v kh năng t n công đ n t phía M .

V m t l ch s và chiêm tinh h c, vì c sáng t o ra m t ngai vàng m i v n đã đ c n m sâu trong truy n th ng và ch ng t thi n chí c a ch đ n i l i vinh quang c a nh ng tri u đ i x a, nh là hoàng đ Mindon đã t ng làm vào gi a th k 19.

Vì c l a ch n đ a đi m cũng phù h p v i l ch s đ ng đ i c a Mi n Đi n. Chính t i th tr n Pyinmana thu c Naypyidaw, t ng Aung San, thân sinh c a nhà đ i l p Aung San Suu Kyi đã đ t làm c đ a chính cho phong trào kháng Nh t.

H n n a, khi nói là th đô, thì ph i nh c đ n ngành ngo i giao, th nh ng không có đ n m t tr s c a lãnh s quán n c ngoài nào đ n t a l c n i đây. Theo nh n đ nh c a m t ng i dân b n x , thì “Naypyidaw khó có th tr thành m t thành ph th t s . Ít nh t cũng ph i là 10 năm n a”.

Trung Quốc quy t không đ m t quy n ki m soát Tây T ng

Nhìn sang Tây T ng, báo Le Monde có bài ph ng v n ông Nicolas Bequelin – nhà nghiên c u cho Human Rights Watch, v v các nhà s t thi u. Theo nh n đ nh c a ông này, « Trung Quốc s không đ m t quy n ki m soát t i Tây T ng, nh ng tính chính đáng c a h cũng b xói mòn ».

Lý gi i cho làn sóng t thi u t i Tây T ng, ông Nicolas phân tích r ng k t sau các đ t bi u tình năm 2008 x y ra, tình hình tr nên l ng d u là nh vào s hi n di n dày đ c c a c nh sát và quân đ i. T do đi l i b h n ch do có nhi u tr m ki m soát đ c đ ng lên.

Nh ng ng i Tây T ng mu n tr v Lhasa s g p nhi u khó khăn. Không nh ng v y, làn sóng bi u tình năm 2008 b t ngu n t chính sách hà kh c đ c thi t l p t nh ng năm tr c đó, nh t là trong các tr i c i t o. Chính nh ng chính sách này đã làm cho m t s b ph n tu sĩ lánh xa, nh ng ng i tr c đây v n c tìm ki m s h p tác.

M t m t, chính quy n v n kêu g i « ph i tôn tr ng pháp lu t », m t khác theo đ u i tr n áp h u

s ki n 2008, v n in đ m đ u nét không h p pháp : m t tích, hành đ ng tàn nh n, tra t n.

Đi u ngh ch lý là, trong giai đ n c i cách và m c a, B c Kinh rõ ràng đã buông r i m c tiêu c a ch nghĩa Mao v n mu n làm bi n m t tôn giáo, khi tuyên b r ng « Trong khuôn kh pháp lý, ng i dân có th làm nh ng gì mà mình mu n mi n là v n tuân theo các quy đ nh ». Nh ng trên th c t khó có th áp đ ng do vi c l m quy n đã quá nhi u. Và năm 2008 là m t b c ngo t.

Theo ông Nicolas Becquelin, h u qu c a các v t thi u này đã t o ra nhi u áp l c cho c đôi bên, chính quy n và gi i ch c s c, đang gi vai trò trung gian gi a các quan ch c chính quy n và c ng đ ng tu sĩ.

Gi i ch c s c s khó tìm ki m đ c m t th a thu n v i các quan ch c chính quy n. T i nh ng n i nào đã đ t đ c th a thu n, thì chính quy n ít gây áp l c và tu vi n có nhi u t do h n.

Nh v y, các v t thi u x y ra là do áp l c đ n t t ng l p th p trong c ng đ ng tu sĩ. Ho c h cho r ng gi i lãnh đ o tu vi n đã không làm đ vai trò th ng thuy t, ho c nh ng ng i này quá m m m ng tr c các l nh c m nghiêm ng t. Đi u này cũng đ ng nghĩa v i vi c dù m c đ đàn áp, an ninh hay ki m soát nào, cũng luôn có ng i s n sàng hy sinh. Vi c này s khi n cho chính ph càng nghi ng ng i Tây T ng, s gia tăng tr n áp và nh v y s khi n cho ng i dân b m t mát nhi u h n.

Đây chính là vòng xoáy khi n cho ng i Tây T ng ngày càng xa r i qu đ o Trung Qu c, trong khi đó, t m nh h ng đ ng nh ngày càng m nh. Trung Qu c s không đ m t quy n ki m soát nh ng tính chính đáng cũng s b xói mòn theo.

Nh v y, tình hình s ti n tri n nh th nào ? Ông Nicolas Becquelin nh n đ nh đ ng nh Trung Qu c có th s s ng sàng đ t c c cho m t xung đ t ti m tàng t i Tây T ng. B c Kinh ch p nh n chi tr các chi phí cho an ninh, cũng nh tác đ ng c a xung đ t lên ngành du l ch trong ng n và trung h n. M c tiêu quan tr ng nh t là ph i c ng c an ninh qua vi c xây đ ng các c s h t ng, đô th hóa nh m h tr cho vi c cài đ t ng i Hán trên nhi u vùng khác.

Ông Becquelin nh n xét, m t s cá c c cho t ng lai, v i th i gian, v trí Trung Qu c s ngày càng m nh h n. Th nh ng, trên ph ng di n qu c t , vi c làm này s gây nh h ng đ n hình nh và ti ng tăm. B i l , Trung Qu c r t chú tr ng đ n t m quan tr ng h n là tin vào hình nh và « quy n l c m m » c a chính mình. Có đi u giá ph i tr có nguy c ngày càng l n, dù r ng v n đ Tây T ng đ i v i B c Kinh ch là chuy n bên l .

Chiến tranh Iran giữa Hoa Kỳ và Iran càng trở nên

đ

Nhìn sang Trung Đông, Le Figaro chú trọng đến căng thẳng giữa Washington và Teheran qua bài viết đầu tiên « Iran và Hoa Kỳ, chiến tranh Iran giữa các cường quốc ».

Những Củng hòa Hồi giáo vừa đưa ra một quyết định khó khăn khi kết án tội hình một người Mỹ gốc Iran với tội làm gián điệp cho CIA. Sự việc cho thấy Teheran quyết tâm đi đến với những lợi ích của ban hành Iran của Mỹ và châu Âu lên ngành xuất khẩu dầu của Iran. Liệu có phải Iran đang phúc đáp lại với Ngoại trưởng Mỹ như báo quốc này rằng mọi ý định đóng cửa eo biển Ormuz sẽ được xem như là đã vượt qua « đường báo động đỏ ».

Theo nguồn tin ngoại giao từ Cơ quan năng lượng nguyên tử quốc tế, thì Teheran đã bắt đầu chương trình làm giàu chất uranium từ một đầu tiên mà đi sâu trong lòng đất, được báo về khi Iran cho phép tránh được các cuộc không kích.

Le Figaro nhắc lại vào năm 2010, giám đốc cơ quan năng lượng hạt nhân Iran đã từng tuyên bố rằng Iran sắp sửa khai thác nhà máy Fordow, gần với khu thánh địa Qom. Tuyên bố này đã dấy lên Mỹ và Israel trước mắt sự lo ngại khó khăn. Bởi vì, khu nhà máy này nằm sâu trong lòng đất khó có thể bị bom cho dù đó là những loại bom của Mỹ. Đáng tiếc, lực lượng không quân của hai quốc gia cũng phải đi một vài giờ để phòng không tinh vi tại khu vực này. Ông này cũng cho biết thêm là trung tâm hạt nhân này còn được trang bị một máy quay ly tâm thế hệ mới, cho phép gia tăng tốc độ làm giàu chất uranium.

Theo Le Figaro, Mỹ nghi ngờ rằng Iran có lẽ đã sản xuất khá dễ dàng nhiên liệu để trang bị cho 4 đầu hạt nhân. Vì vậy, mọi biện pháp hàng đầu hiện nay của Washington là làm thế nào ngăn chặn việc sản xuất vũ khí hạt nhân, theo như lời khẳng định của Ngoại trưởng Mỹ trên đài CBS.

Trong khi đó, tại Iran, trong những ngày cuối tuần vừa qua, Teheran tuyên bố đã cho bắt giữ một lượng đông gián điệp làm việc cho Mỹ.

Một loạt các câu hỏi được Le Figaro đưa ra : Liệu những lợi ích tại đây là thật hay giả ?

Có ph&#i là M& và Israel đã gia tăng các hành đ&ng qu& y r& i ch&ng l& i vi& c thi& t l& p các trung tâm h& t nhân nh& y c& m, b&ng cách đ&u khi& n t& xa các hành đ&ng ám sát nh& m vào các quan ch& c ngành h& t nhân Iran.

Theo l& i xác nh& n c& a ngu& n tin an ninh t& Bagdad, thì « Mossad - c& quan ph& n gián Israel-s& đ&ng nh&ng ng& i kurde ch&ng đ& i l& i ch& đ& Iran t& i vùng t& tr& Kurdistan – Irak đ& cài đ& t ng& i vào Iran ».